

ВИКОРИСТАННЯ ПОКАЗНИКІВ АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ДЛЯ ОЦІНКИ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ

Анотація. Обґрунтовано необхідність використання показників аналізу грошових потоків для оцінки ліквідності банку. Узагальнено та систематизовано основні коефіцієнти для аналізу. Визначено методику їх розрахунку та економічний зміст.

Аннотация. Обоснована необходимость использования показателей анализа денежных потоков для оценки ликвидности банка. Обобщены и систематизированы основные коэффициенты для анализа. Определены методика их расчета и экономическое содержание.

Annotation. The motivated need of using factors of the analysis money flow for estimation of the bank liquidity was investigated. The main factors for analysis are generalized and systematized. The methods of their calculation and economic content was determined.

Ключові слова: грошові кошти, звіт про рух грошових коштів, грошові потоки, ліквідність банку, управління ліквідністю.

У сучасних посткризових умовах вітчизняної економіки важливим фактором успішної діяльності і стійкості банку виступає рівень його ліквідності.

Найліквіднішими активами та економічними носіями прибутку банків є грошові кошти, оскільки вони забезпечують безперервний фінансовий цикл їх фінансово-господарської діяльності. Тому основним економічним "флагманом" при здійсненні аналізу та контролю банківської діяльності є грошові кошти. Саме за їх ліквідністю та вільноконвертованістю визначають фінансовий стан банків і їх економічну залежність від зовнішнього фінансового середовища [1].

Інформаційною базою для управління ліквідністю є обґрунтована система показників. Традиційні коефіцієнти ліквідності не завжди відображають її стан та динамічні характеристики. Тому їх перелік доцільно доповнити показниками аналізу грошових потоків, оскільки їх використання поряд з фінансовими коефіцієнтами забезпечить повноту оцінки ліквідності, що й зумовлює актуальність цієї теми.

Дослідженням грошових потоків та показників, що застосовуються для їх аналізу, займалися такі вчені, як: Гарбар Ж. В. [1], Кот О. С. [2], Момот Т. В. [3], Серпенінова Ю. С. [4] та інші. Проте питання використання показників аналізу грошових потоків для оцінки ліквідності банку залишаються недостатньо розглянутими.

Метою цієї статті є узагальнення показників аналізу грошових потоків для їх використання у процесі оцінки ліквідності банку.

Аналіз грошових потоків здійснюється на основі звіту про рух грошових коштів, метою якого є надання користувачам фінансових звітів відомостей для оцінювання спроможності банку генерувати грошові кошти, а також для оцінювання потреби банку в них [2].

Розраховуючи основні коефіцієнти грошових потоків, банк має змогу оцінити свій обсяг грошових коштів, що є найліквіднішим засобом на сьогодні, розглянути напрями їх надходження й впливу, що дасть змогу вчасно застосовувати заходи для управління ліквідністю [3].

У табл. 1 систематизовано основні коефіцієнти, що застосовуються при аналізі грошових потоків банку [1 – 4].

Таблиця 1

Коефіцієнти для аналізу грошових потоків банку

Показник	Методика розрахунку	Економічна характеристика
Темп зростання позитивного грошового потоку	відносна зміна позитивного грошового потоку порівняно з попереднім періодом	характеризує динаміку надходження грошових коштів
Темп зростання негативного грошового потоку	відносна зміна негативного грошового потоку порівняно з попереднім періодом	характеризує динаміку витрат грошових коштів

Співвідношення темпів зростання	відношення темпу зростання	дає уявлення, наскільки пози-
---------------------------------	----------------------------	-------------------------------

позитивного й негативного грошових потоків по видах діяльності	позитивного грошового потоку до темпу зростання негативного	тивний грошовий потік збільшується швидше, ніж негативний
Структура позитивного грошового потоку по видах діяльності	визначається питома вага позитивного грошового потоку від кожного виду діяльності	характеризує вплив окремих видів діяльності на рух грошових коштів
Структура вихідного грошового потоку по видах діяльності	визначається частка вихідного грошового потоку по окремому виду діяльності в загальному обсязі вихідного грошового потоку	характеризує основні напрями витрат грошових коштів
Коефіцієнт рівномірності позитивного грошового потоку	визначається шляхом вирахування зі 100 % коефіцієнта варіації позитивного грошового потоку	характеризує діпазон коливань позитивного грошового потоку, тобто визначає, наскільки рівномірно надходять грошові кошти протягом аналізованого періоду
Коефіцієнт рівномірності вихідного грошового потоку	визначається шляхом вирахування зі 100 % коефіцієнта варіації вихідного грошового потоку	визначає, наскільки рівномірно витрачаються грошові кошти протягом аналізованого періоду
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку від операційної діяльності	співвідношення між чистим грошовим потоком від операційної діяльності та чистим грошовим потоком	дозволяють оцінити відповідність обсягів позитивного і вихідного грошових потоків, а також за видами діяльності
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності	співвідношення між чистим грошовим потоком від інвестиційної діяльності та чистим грошовим потоком	
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку від фінансової діяльності	співвідношення між чистим грошовим потоком від фінансової діяльності та чистим грошовим потоком	
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	співвідношення позитивного і негативного грошових потоків	дають уявлення про стан грошових потоків, оскільки характеризують рівень платоспроможності банку
Показник покриття термінових зобов'язань позитивним грошовим потоком у поточному періоді	відношення позитивного грошового потоку до поточних зобов'язань банку	

Наведені показники було розраховано у динаміці на прикладі даних АТ "ОТП Банк" (табл. 2) [5].

Коефіцієнт рівномірності позитивного грошового потоку. Цей коефіцієнт дорівнює 26,42 %. Оскільки він є набагато меншим, ніж 100 %, це свідчить про те, що позитивний грошовий потік не є рівномірним, тобто протягом 2006 – 2010 рр. грошові кошти надходили до банку нерівномірно.

Таблиця 2

Коефіцієнти аналізу грошових потоків АТ "ОТП Банк" протягом 2006 – 2010 рр.

Показник	2006	2007	2008	2009	2010
Коефіцієнт рівномірності позитивного грошового потоку	26,42				
Коефіцієнт рівномірності негативного грошового потоку	49,58				
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	0,99	1,07	1,04	0,96	0,98
Показник покриття термінових зобов'язань позитивним грошовим потоком у поточному періоді	1,32	1,33	4,83	2,39	1,57

Коефіцієнт рівномірності вихідного грошового потоку. Показник дорівнює 49,58, що удвічі перевищує попередній коефіцієнт, тобто протягом 2006 – 2010 рр. грошові кошти витрачалися більш рівномірно, ніж надходили.

Коефіцієнт ліквідності грошового потоку характеризує відношення позитивного грошового потоку до негативного. Позитивний потік банку є більшим за негативний лише у 2007 – 2008 рр. У 2006, 2009 – 2010 рр. спостерігаємо, що показник є меншим за 1, тобто позитивний грошовий потік менший, ніж вихідний, доходи банку є меншими, ніж його витрати.

Протягом усього аналізованого періоду коефіцієнт покриття термінових зобов'язань позитивним грошовим потоком має додатне значення, тобто термінові зобов'язання повністю можуть бути покритими за рахунок позитивного грошового потоку, при цьому найвищий рівень показника спостерігався у 2008 році.

Таким чином, використання показників аналізу грошових потоків для оцінки ліквідності банку дозволить покращити систему аналізу й управління ліквідністю банку завдяки визначенню обсягу грошових коштів як найбільш ліквідного елемента активів у розрізі різних видів діяльності та їх динаміки.

Наук. керівн. ЧмUTOва І. М.

Література: 1. Гарбар Ж. В. Концептуальні засади формування моделі управління грошовими потоками комерційного банку [Електронний ресурс] / Ж. В. Гарбар, О. А. Кримець. – Режим доступу : [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua). 2. Кот О. С. Сучасна організаційна система аналізу грошових потоків банків [Електронний ресурс] / О. С. Кот. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>. 3. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / за ред. Момот Т. В. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 712 с. 4. Серпенінова Ю. С. Удосконалення методів визначення потреби банку в ліквідних коштах / Ю. С. Серпенінова // Фінансовий ринок України: стабілізація та євроінтеграція : зб. наук. пр. – 2009. – № 2(76). – С. 266–274. 5. Офіційний сайт АТ "ОТП Банк". – Режим доступу : [http:// www.otpbank.com.ua](http://www.otpbank.com.ua).